

očeta, 58letnega posestnika Franca Zabkarja iz vasi Seč pri Črmošnjicah. Orožnikom je Franca priznal in rekel: »Res je, jaz sem ustrelil očeta!« Franc je po priznanju izvršitev zločina natančno opisal z izgovorom, da se je maščeval nad očetom, ki je bil v jezi nasilnež nad domačimi.

*

Slovenska Krajina.

25 let! Trije naši domači prekmurski duhovniki obhajajo letos 25letnice mašniškega posvečenja. Če se spominjamo 25letnic učiteljev in drugih stanov, se tem bolj moramo spominjati obletnic naših duhovnikov, katerih delo je sicer večkrat za javnost skrito, a je vendar težavno. Čudimo se, da je domači tisk šel mimo teh obletnic. Jubilarji so gg.: Faflik Franc, župnik pri Sv. Benediktu (Kandovci); Ficzo Karel, župnik v Markovcih, in Horvat Stefan, katehet v Soboti. G. Faflik, bivši banski svetnik, župnikuje v gorati župniji že 18 let. Bil je odlikovan z redom svete Save V. vrste. G. Ficzo pa je v Markovcih 16 let, zelo priljubljen pri svojih farnikih. G. Horvatu Stefanu pa bo oktobra tudi 10 let, ko je prišel v Soboto za kateheta. Nekaj časa je bil na gimnaziji, od leta 1925 pa je na ljudski šoli. Vsem trem gospodom tudi mi iskreno čestitamo ob 25letnici njihovega napornega dela in želimo, da bi bili in zdravi obhajali tudi 50letnice! Bog Vas živi! — Desetletnico mašniškega posvečenja pa so obhajali v Lendavi g. dekan Jerič in njegovi sošolci. — Naj omenimo tudi, da je letos 20 let, ko sta bila posvečena še dva domačina, namreč g. Berden Andrej, župnik v Martjancih, in g. Lejko Stefan, kaplan v Dobrovniku. — 30letnico mašništva pa praznuje g. Rantaša Anton, župnik upravitelj v Polani. — Na mnoga leta!

Črensovci. Senzacija je bila za našo vas, ko je avto nekega agenta zavozil v Grabo pri Kocetovi trgovini in srušil ga s koli, verigami in drugimi pripravami dvigali iz jarka. Smešno je bilo, ko smo pripravili konja na zadnji strani, da bi potegnili avto iz jarka, pa konj se je bal avta, avto pa menda konja. Po težkem dviganju smo le spravili avto na cesto, in je

takoj nadaljeval svojo pot. — Nočni gost v koruzi, o katerem smo zadnjič poročali, je bil možki v ženski obleki, ki je baže čakal, da bi z nekim neprijateljem obračunal. — Naročniki težko čakajo četrtak v vsakem tednu, ko dobijo »Slovenskega gospodarja«, ki se jim zelo dopade.

Črensovci. Ker se širijo pretirane stvari o griži po naši Krajini, priobčite, g. urednik, še naslednje: Griža se je pojavila v vasi Melinci, kakor smo Vam že poročali. Ker ljudje ne verjamejo, da bi bila to nalezljiva bolezen, ne pazijo in se okužijo. In tako je šlo od vasi do vasi. Zdaj je razširjena griža že v beltinski, črensovski, lendavski fari in v sredo so pripeljali bolnike tudi že iz Stajerske, torej jim nič ni pomagala straža pri brodovih. Ker v bolnici v Soboti ni bilo več prostora, so spremenili lepo šolo v Odrancih v bolnišnico. Pripravili so prostor za 60 oseb, pa prostori, oziroma postelje še primanjkujejo. Trije zdravniki, dve civilni sestri, dve redovnici, desinfektorji, perice in drugi, vsi imajo dovolj

la z bolniki. Kuhajo jim čaj, prežgano juho in kako drugo malenkost. Bolniki dobivajo injekcije. Nekateri so že ozdraveli in zapustili bolnico. Smrtnih slučajev je tu razmeroma malo. Danes je umrla Kohekova iz G. Bistrice v najlepših ženskih letih. Podležijo navadna samo tisti, ki so že preje bolehal in pa otroci. Upamo, da bo kmalu konec te hude bolezni, ker zdravniki in orožniki se trudijo, da takoj vsakega nanovo obolelega spravijo v bolnico. Dokler so bili bolniki v domači oskrbi, jih je več umiralo. Tudi telesno močnih, ker se pač niso držali dijete in niso rabili zdravila. Tudi zdravi dobijo zdravilo. Če se v kaki vasi pojavi kak slučaj griže, morajo priti vsi ljudje tri dni zaporedoma k zdravniku, ki pride v vas in da vsakemu v žlički neko neprijetno tekočino. Ljudje so sami zbijali šale, ko so prihajali z žličkami po svoje porcije.

Polana. V Veliki Polani je umrl nagle smrti v najlepši moški dobi obrtnik Kelenc. Pokojni je bil v terek zvečer še zdrav in je delal, ponoči mu je postalo slabo in je izdihnil. Menda ga

Francoski generalštabni šef M. Gamelin se bo udeleževal čehoslovaških manevrov. Na sliki vidimo slovesen sprejem visokega gosta.

Lovska latinščina.

Če pripoveduje ameriški lovec kakdo življaj z lova, ta povest daleč prekaša vse evropske. Tako n. pr. je osrečil ameriški lovec poslušalce z naslednjim: »Vam je gotovo znano, da je fazan dober, če je obležan najmanj 8 dni. Nekega dne sem lovil sam v spremstvu zamorca, ki je nosil živila. Podila sva se po zelo pustih pokrajinah, kjer je bilo tako zelo malo divjačine, da nisem mogel tekom 4 dni ustreliti niti 1 škrljančka. Kar sva imela seboj, sva pojedla in glad naju je začel privijati. Naenkrat mi je sfrčal mimo nosa večji ptič. Pomeril sem vanj ter ga ustrelil.

Januš Golec:

Lov na zaklade.

Ljudska povest po zapiskih rajnega prijatelja.

Dalje.

Reka Rio das Garcas je velika, deroča, globoka 8—10 m ter dela opasne vrtince. Na dnu kanalov ali vrtincev je pesek, ki hrani dijamente in tega spraviti iz globine ter ga preiskati z vso natančnostjo, je delo potapljačev.

Preko reke potegnejo železne vrvi, na katere pritrdijo čolne. Iz čolnov skačejo potapljači v vodo. Pod vodo so prepadi in radi tega jemljejo potapljači seboj lestve. Ko je dospel potapljač na dno in na sredino reke, kjer je pesek, pritrdi vrv, da ne zgreši poti nazaj. Krog zapestja ima tudi motvoz, ki vodi navzgor in na katerem visi vreča. Če je prišel do ugodnega peska, ki je večkrat strnjen v kamen, pocukne za vrv vrečo, jo napolni s peskom in tovariši v čolnu jo potegnejo kvišku. Dober potapljač je lahko 3—4 ure pod vodo in napolni 20—30 vreč. Iskalci vidijo na dnu reke skozi potapljaški šlem dobro, le mraz jih muči.

Vsekako iskanje dijamantov pod vodo ni lahko in je zelo nevarno. Reka je globoka, deroča in na dnu preprežena s skalami. Bogzna

12 koliko dijamantnih potapljačev je že smrtno ponesrečilo, a to prav nič ne oplašči drugih.

Nedavno pred našim obiskom ob Rio das Garcas se je spustil potapljač pod vodo, kjer je zašel med dve skali. Ob bregovih reke so se takoj zbrali vsi iskalci, da bi rešili tovariša. Na pomoč prihiteli so se trudili z vsemi močmi, da bi izvlekli ponesrečenega, pa je bilo vse zaman. Konečno se je še odtrgala cev, po kateri dobiva potapljač zrak in nato so morali prenehati z reševalnimi deli. Celih 16 dni je ostal nesrečnež med skalami. Po deževju narasla voda, valovi in večji vrtinci so pogнали truplo na površje.

S pomočjo vreč izpod vode potegnjeni pesek izpirajo, ko so zbrani čolnarji in potapljači.

Ako so izsledili dijamant, oddajo strel iz revolverja, katerega nosi vsak iskalec pritrjenega za pasom krog ledenj. Od vsakega dijamanta dobi potapljač 40%, 60% mora izročiti lastniku potapljaškega aparata. Pri enem potapljaškem aparatu je zaposlenih 6—8 mož. Če zadenejo na kako res bogatejšo dijamantno mesto, potem se zbere krog aparata tudi 12—20 iskalcev.

Strast za hitrim obogatitjem tako prevzame potapljače, da se ne zmenijo za previdnost. Celo to se dogaja, da se poženejo pod vodo pijani potapljači, tamkaj zaspijo in jih je treba reševati z največjim trudom.

je zadela srčna kap. Bil je znan daleč naokoli. Naj počiva v miru!

Trgatev. Vesela jesen je odmevala prejšnje dni po naših prekmurskih gorica. Vreme je bilo krasno in zato je vsak hitel, da čim prej pospravi svoj pridelek. Grozdje je bilo v nekaterih krajih prav lepo in tudi premalo ga ni bilo. Vina bo letos več kot lansko leto in tudi boljše bo. Mošt že prodajamo po 2—4 Din 1 liter.

Turnišče. Dne 14. oktobra bo pri nas otvoritev sirotišnice za deco »Deteta Marijke«. Sirotišnica bo pri šolskih sestrah. Želimo ta, da bi bila ti sirotišnici naklonjena boljša usoda, kot je bila delavski kuhinji v Soboti. V

to sirotišnico za deco je bila sprejeta že ena stara sirota nekje iz Medjimurja.

Goriško Prekmurje. Naša zahvalna nedelja bo lepa. Imeli smo nadpolovično dobro letino. Jesen je lepa, kakor recimo leta 1921. Bili so širje sušni čas in trije deževni. Pa je na našem kamnu le priraslo mnogo živeža. Manj je bilo sena in rži. Pridelki pri nas letos takoj gnijejo. Vse »spravilja« rano. Sadje, grozdje, zelje, s polja vse, je že doma. Repa se dobro debeli. Sejemo. Naši ljudje obdelajo njive kakor vrtove. Priraste pa komaj potrojeno seme. Dače pa so odmerjene skoraj po prvovrstni zemlji. Za prodajo bomo imeli le kaj živega. Sadjevec in vince sami popijemo in še je privražamo s Preka.

nas je pozdravil s krasnim nagovorom, kateremu so sledili drugi pozdravi. Zahvalil se je v našem imenu g. dr. Aleksič, kateri je spremljal naše romanje. Ob 11. uri je bila sv. maša in pridiga, ki jo je imel g. dr. Aleksič, maševal pa nam je domači g. župnik. Peli so Zagrebčani, ki so se ta dan malo pred nami pripeljali z avtobusom. Ob pol treh popoldne pa smo se zopet zbrali pred oltarjem Marijinim, kjer so bile večernice. Vzeli smo slovo od Marije Vinagorske s trdno željo, da jo zopet obiščemo.

Št. Janž na Dravskem polju. Sentjanžki pevci zaslužijo zares vso pohvalo. V lepem spominu nam je ostal njihov lanski cerkveni koncert, ki so ga priredili v domači cerkvi, še bolj pa je nas prevzel pevski koncert v Hočah letos meseca avgusta, ko so sodelovali obenem s cirkovskim in hočkim zborom pri veliki pevski prireditvi na prostem. Zadnjo nedeljo pa so nas zopet privabili v Št. Janž, kjer so nam na popoldanskem koncertu podali bogat spored pesmi za moški in mešan zbor. Višek zanimanja in odobravanja pa je žela spevoigra »Srce in denar«. Če bi pevski zbor imel še malo prožnejše tenorje, bi bil glasovno kar najbolj ubran; posebno zvonkim sopranom gre vse priznanje. Kdor količkaj pozorneje sledi pevskemu življenju naših št. janžkih pevcev, jih z užitkom poslušati in s pravim veseljem opazuje medsebojno harmonijo in razgibanost zbora ter živahno delavnost njegovega pevovodje. Po začetni poti naprej in kvisku!

Št. Andraž pri Velenju. Katoliško prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 14. oktobra, ob treh popoldne v Društvenem domu izredno lepo igro v 4 dejanjih »Vaški lopov«. Po igri pa se vrši v Društvenem domu vinska trgatev. Sodelujeta pevski in tamburaški zbor. Ker je čisti dobiček namenjen dozidavi Društvenega doma, prosimo, da nas posetite v najobilnejšem številu!

Mozirje. Skoro vsem je še zdaj vedno pred očmi »Slehnik«, katerega je pretečeni mesec z velikim uspehom vprizorila Katoliška akcija v Mozirju s sodelovanjem cerkvenega pevskega zbora. »Slehnik« je bil podan trikrat vsakokrat zvečer na prostem pred vrati župnijske cerkve. Bila je to prava senzacija za

DRUŠTVENE VESTI

Kaj je učitelj?

Vzgoja mladine je velevažna naloga, ki jo morajo vršiti starši. Ker starši vsega ne morejo storiti, kar spada v področje izobrazbe in vzgoje (saj nimajo ne časa ne zmožnosti in dostikrat tudi ne smisla) — jim šola kot nadomestna ustanova olajša to nalogo. V šoli dobivajo otroci pouk in vzgojo od učitelja, ki v šolski sobi nadomešča starše. Ta uloga pojasnuje in dokazuje važnost učiteljskega poklica. Oblikovanje mladih duš je sploh ena najvažnejših nalog, ki obstojajo na tem svetu. Iz tega sledi, da se mora učitelj zavedati te naloge ter imeti lastnosti, ki ga usposablja za dobro vršenje svojega poklica.

O važnosti in častitosti učiteljskega poklica je spregovoril pomenljive besede papež Pij XI., ko je pretekli mesec sprejel v gradu Castelgandolfo — v albanskih gorah blizu Rima — 400 italijanskih ljudskošolskih učiteljev, ki so člani Katoliške akcije. V svojem nagovoru je papež to-le poudaril: »Naš Gospod in Zveličar je sprejel, dokler je bival na zemlji, samo dva naslova: moj-

ster in učenik. Količka čast za vsakega učitelja, da posveča svoje življenje isti nalogi, ki ji je na zemlji služil včlovečeni Sin božji! Učitelji so pravi in najvplivnejši vladarji nad dušami: v tem je veličina, pa tudi ogromna odgovornost njihovega poklica. Posebno velika, sveta in dalekosežna je naloga tistih učiteljev, ki so obenem dejavni člani Katoliške akcije: takšni se udeležujejo duhovskega apostolstva cerkve ter izvršujejo s poukom ne samo poklicno dolžnost, marveč tudi vzvišeno duhovsko misijo.« Resne in znamenite besede!

★

Maribor—Vinagora. Že leto dni je tlela iskrica hrepenenja po romarskem izletu na Vinagoro v hrvaškem Zagorju med fanti mariborske Katoliške akcije. Ta iskrica hrepenenja je prišla do uresničenja v nedeljo dne 23. septembra. Mariborsko avtobusno podjetje je nam dalo veliki avtobus s 33 sedeži, ki so vsi bili napolnjeni. Ob četrť na sedem smo se odpeljali iz mariborskega Glavnega trga. Ko smo se pripeljali na obronke Fortmijana, se nam je nasmehljalo solnce. Desiniški grad, imenovan »Vingrada, nekdanji dom Veronike Desiniške, se nam je pokazal v krasnem čaru obseva solca. Sprejem na Vinagori je bil slovesen in pristrčen. Domači g. župnik Vukina

Drugi in počasnejši način iskanja dijamentov je s kopianjem ob reki in s skrbnim izpiranjem nakopanega peska. Predno prodre delavec do peska, ki hrani dijamente, je treba razkopavati dalje časa in še po tolikem trudu je veliko vprašanje, če bo sploh zadel na pesek in dijamente.

Življenje teh poslednjih dijamentnih kopačev je trdo in zelo — zelo mučno. Ne glede na nevarnosti, od katerih je taka uboga para obdan, se predajajo po cele mesece praznim upom na bajno srečo in to pri nezadostni, nezdravi hrani, večkrat celo gladujejo po cele dneve. Najslabše se godi novincem, ki so se prebili skozi divjino brez cvenka v žepu, tolikokrat bolni, ali po naporih tako oslabljeni, da niti na delo ne morejo. Take reve so navezane po cele tedne na lov, a še ta je tamkaj težaven, ker se je zverjad pred človekom že razbežala ter se poskrila.

Če se pa novodošlemu vendar posreči, da dobi delo pri kakem dijamentnem podjetju, mu da podjetnik le prosto hrano in en del od najdenih dijamentov. Polovico izkupička za prodane dijamente prejme podjetnik, polovico kopači. Ceno navadno določi dijamentni trgovec, ki je seve dobro znan s podjetnikom. Da so pri takem postopanju delavci opeharjeni, je jasno.

Delo novinca podjetnik po možnosti izrablja

in nakaže takemu revežu delo na kraju, kjer so potrebna dolgotrajna preddela. Pri slabši hrani in še slabšem stanovanju sirota toliko trpi, da navadno ne zdrži dolgo in zbeži z dela, preden se je dokopal do enega dijamenta.

Nikoli ne pošljejo novodošlih na mesta, ki se že izrabljajo. Za izbiranje dijamentov iz peska kličejo podjetniki izurjene iskalce, ki se ne ukvarjajo s preddeli trudapolnega in globokega kopianja.

Treba še pomisliti, da traja v taistih krajih deževna doba od oktobra ali novembra do februarja ali marca. V teh mesecih se delo znatno skrči in so mogoča le preddela, kakor izkopavanje plasti nad peskom, napeljava vode itd. Za tako delo daje podjetnik delavcem samo hrano. Ker v deževni dobi ne stikajo za dragocenimi kamni, delavstvo nima denarnega zaslužka.

Eden najvažnejših činiteljev v bornem življenju iskalcev dijamentov je vprašanje prehrane. Tujci, ki prihajajo v dijamentne poljane, si domišljajo, da bodo živeli na lahko roko od lova, kakor je to res bilo pred leti, ko so se naselili ob reki prvi srečni najditelji dijamentov. Danes je v bližini reke, kakor že omenjeno, zelo malo divjačine. Več izgleda nudi ribolov, a je preveč zamuden.

Pod takimi okoliščinami je navezan iskalec

lil. Bil je fazan. Nisem se ga dotaknil, dokler se ni obležal en teden. — »Pa«, so mu zaklicali poslušalci, »ali niste umrli od samega gladu?« — »Kako?« je odgovoril lovec. »Pozabil sem vam povedati: med obležavanjem fazana sem pojedel — zamorskega spremijevalca . . .«

Pokrajina družinskih rodovnikov je Kitaska.

Na Kitajskem poseda vsaka rodbina rodovnik, ki sega 3000 let nazaj. Znanje so na Kitajskem rodbine, ki so bile stare ob času Kristusovega rojstva 500—2000 let. Take rodbine so: Liu, Wang, Sihma in razne druge, ki obstojajo še danes.

naš kraj. Tržani, kakor tudi ljudje iz bližnje in daljne okolice, so vsakokrat do kraja napolnili občiren, za to nalašč napravljen prostor. Točno izvajanje igre, velik razsvetljen križ nad cerkvenimi vrati, različnobarvna razsvetljava na odru, mogočen »glas božji« iz cerkve, glasha in petje v cerkvi, zvonjenje v zvoniku, krasna scenerija in obleka itd., vse to je vzbujalo med gledalci veliko zanimanje, občudovanje in priznanje. Vsakemu človeku je igra posegla v dno duše. Vsa čast našim igralcem in igralkam in vsem sodelovalcem, ki so se neustrašeno prijeli težkega in ovirpolnega dela, ki ga je zahtevala ta prireditev. Ves teden so trajale priprave. Igralci in igralka so podali svoje vloge vesplošno prav dobro. Posebno pohvalo je žel Slehernik (Platovšek Vilko) s svojim izvrstnim, povsem igralško-umetniškim nastopom. Strah in groza je povzročila Smrt (Mrevlje Linko) s svojo masko in odločno mrtvaškim glasom. Za veselo razpoloženje je poskrbel posvetni Prijatelj (Cesar Fr.), ki nikakor ni hotel z njim na drugi svet. Pomembna in odlična v igri je bila Vera (Remše Nata) in Krepost (Remše Silva). Hvala Bogu, ki nam je dal ob vprizoritvah tako lepe in mirne večere, da se je lahko vse tako nemoteno vršilo. Čisti dobiček se je porabil za potrebe domače župnijske cerkve. Krasna umetna slikarija v cerkvi se bo osnažila in stene deloma na novo poslikale, tako da bo hiša božja zopet lepa in snažna kot nova. Katoliška mladina, le tako naprej po potu izobrazbe in poštenega razvedrila.

Kmetije iz mariborske okolice znajo!

Sadjarska podružnica v Št. Petru pri Mariboru je priredila že lansko jesen hvalevredno in dobro izpadlo razstavo sadja pri Unionu v Mariboru. Z lansko razstavo je zanimala za izborno pozno sadje iz mariborske okolice inozemski trg. Šentpeterska podružnica pod spretnim vodstvom g. Mihaela Kovačiča je dala tudi letos pobudo za kmetijsko razstavo v Mariboru, ki je bila pri Unionu na vpogled dne 29.,

30. septembra in 1. oktobra. Res lepo prirejena razstava je obsegala 11 oddelkov: sadjarstvo, vinogradništvo z vinsko poskušnjo, poljedelstvo, travništvo, vrtnarstvo, cvetličarstvo, gozdarstvo, čebelarstvo, perutinarstvo, kmetijske stroje in podučni oddelek.

Največ zanimanja je vzbujal sadjarski oddelek, katerega so priredile sadjarske in kmetijske podružnice iz mariborske okolice in iz Slovenskih goric. Šentpeterska podružnica je postavila na razstavo 500 zabojev najlepšega sadja in ima na prodaj 25 vagonov najboljših namiznih jabolok. Šentpeterčani so tudi letos pokazali v polni me-

ri, da so strokovnjaki v sadjarstvu in znajo zanimati za svoje izborno blago domači in inozemski trg.

Na razstavi je bil dalje zelo posrečeno urejen podučni oddelek — delo vinarske, sadjarske in gozdraske mariborske šole.

Perutninarska razstava je pokazala stanje reje štajerske kokoši.

Mariborska kmetijska razstava je bila res dobro prirejena, podučna in je pokazala, da se zna naš kmet-sadjar samostojno postaviti s svojim sadnim pridelkom!

*

Zgornja Polskava. Umrila je Alba Fideršek, stara komaj 16 let. Ko so se oglasili zvonovi dne 20. septembra, ob pol štirih popoldne, so se marsikateremu zasolzele oči. Prav mnogi bi jo radi bili spremljali na zadnji poti, pa ni bilo mogoče, ker so se njeni zemeljski preostanki položili k večnem počitku v Mariboru. Draga Albina, mi smo te v duhu spremljali vprav tako, kakor če bi bila pri nast! Za teboj ne žalujejo samo starši in sorodniki, marveč cela okolica, ker si bila jako priljubljena. Počivaj v miru!

Sv. Rupert v Slov. goricah. Zavrtna boizen je pretrgala nit življenja pridni mladenki Zemljič Antoniji iz Črmljenšaka. Rajna Tonika je bila ugledna Marijina družbenka ter pridna delavka. Vsek, kdor jo je poznal, jo je moral vzljubiti. Pokopana je na Ptujju, ker je umrla v bolnici. Počivaj v miru, drago srce! — Zadnje nedeljo v septembru smo obhajali god farnega patrona in blagoslovitev novih orgel, katere nam je mojstrsko zgradil naš g. organist. Delo je pravi umotvor. G. organist si je s tem postavil nevenljiv spomenik. Bog živi g. organista!

Lastomerci pri Goraji Radgoni. Dne 20. sept. smo spremlili k večnemu počitku Mart. Roškarja, bivšega kmeta na Cafokovem gruntu.

Leta 1885 se je oženil z Katarino Črešnjar, hčerko Jurija Črešnjarja. Svojo kmetijo je dal že pred leti svojemu sinu Antonu, sam pa si je pridržal nekaj posestva, da bi v miru in vsakdanjih skrbeh tako živel, da bi ne bil nikomur v breme. Ni mu bilo usojeno, da bi bil obhajal zlato poroko, ker mu je žena umrla pred tremi leti. Bil je še zdrav in krepek, pa ga je zadela nepričakovano huda nezgoda, neprevidno je ravnal z dinamitno patrono, ki je eksplodirala in mu zlomila nogo nad kolonom in prišla je smrt. Pokojnik je bil znana osebnost, spoštovan kot napreden gospodar; v njegovi hiši si našel gospodarske liste, popriral je le slovenski tisk. Bil je dosmrten ud Mohorjeve družbe, od mladih let stalen naročnik »Slovenskega gospodarja« in »Slovenca«. Vnet je tudi bil za procvit slovenskega zadružništva ter je kot ustanovitelj in odbornik gornjeradgonske Posojilnice sodeloval do smrti. Svoje verske dolžnosti je vršil vestno. Vsa župnija se je poslovila pri odprtem grobu od moža, ki ga je domači župnik postavil navzočim za zgled v delavnosti, domoljubnosti in vernosti.

Vitanje. Tudi pri nas, kakor po celi Sloveniji, občutimo močno sedanjo gospodarsko krizo. Raznovrsten les, ki je glavni vir dohodka našega Pohorja, ima smešno nizko ceno, tako da se kmetu, ki ga proda, komaj vožnja poplača. Toda za davek mora biti. S prodajo lesa pa mora lastnik lesa kriti tudi razne druge potrebščine, to je v prvi vrsti zavarovalni-

Japenci na Balkanu.

V zadnjem času je prišla iz Indije v Kairo v Egiptu večja skupina japonskih trgovcev. Tu bodo osnovali središče za svojo trgovino, predvsem za Balkan. Zlasti hočejo uvažati v balkanske države razne tekstilne izdelke. V zadnjem času so se japonski izdelki po kakovosti zelo popravili, cena je pa še vedno taka, da lahko konkurira vsem našim domačim izdelkom.

Največji strešni vrt.

Ameriško vele mesto Njujork poseda največji strešni vrt na svetu. Za napravo tega vrta so rabili 1500 ton vrtno zemlje in 100 ton kamenja. Vrt

na prodajalno, kjer mora plačati vse drago in takoj v gotovini, če hoče izrabljati dijamantno najdišče na svoj lasten račun in dobiček.

Oprema prostega ali samostojnega iskalca je po možnosti preprosta. Razven potovalne obleke, močnih čevljev z usnatimi gamašami — domačini večkrat niti teh nimajo — še ima seboj eno delovno obleko in dvojno perilo, da se vsaj lahko preobleče. Dalje dva lonca za kuhanje fižola ter riža, par odej in spalno mrežo. Poleg tega še nekaj zaloge fižola ter riža, sladkor, kavo ter sol. Če ima svojega konja, še nekaj koruze za konja. Njegovo orodje tvorijo: enkrada, rallo in batea. — Enkrada, motika, služi za razrahljanje gramoza. Takozvani rallo je lesen zaboj. Visok je 10—12 cm, dolg 1 m, širok pol m. Ploščevinasto dno je enakomerno preluknjano ter tvori rešeto. V rallo izpirajo nakopani pesek. Večje kamenje odstranijo z roko, kar pa preostane, vsiplje iskalec v bateo. Batea je lonec, katerega suče voda v krogih. Liki v vrtuljaku sukani pesek se med seboj razloči po teži. Dijamanti so najtežji in radi tega obležijo najbolj na dnu. Od časa do časa odmeče delavec iz bateje zgornjo plast, ki je brez vrednosti. Označeno postopanje nadaljuje tako dolgo, dokler preostane le še malo peska v bateji in tega skrbno preišče glede dijamantne vsebine.

Pri opisovanju pravega iskalca dijamantov ne smemo pozabiti na njegovo orožje: težak nož za trebljenje grmovja, samokres ter puško. Razmeram in podnebjem odgovarjata najbolj revolver na boben in karabinka.

Če še poseda dijamantni rudar šotor, potem je njegovo življenje v divjini bistveno olajšano. Pod označbo »šotor« je treba razumeti 4 m dolgo, 2 m široko in za vodo neprodarno platno. Razprostrto na palicah ali med dvema drevesoma tvori dobro obrambo napram dežju ter rosi, ki pada tukaj pred vzhodom solca v znatnih količinah.

Značilna je še pravica, ki dopušča, da lahko vsakdo brska za dijamanti in to po vrtilih, dvoiriščih in celo pod tujimi prebivališči. Lastnik kočje je v takem slučaju prisiljen, da se izseli brez odpora. Pod njegovo hišo najdeni dijamanti so last najditelja.

Povsod ob bregovih reke leži raztrošeno orodje, večji in manjši kupi peska. Nobenemu niti na misel ne pride, da bi stegnil roko po tuj lastnini v trdni zavesti, da bi ga v takem slučaju doletela sigurna smrt.

Če jezdiš po pokrajini ob Rio das Garcas, boš lahko podil konja cele dneve po površinah, kjer je vse polno dijamante vsebujočega peska. Nehote se boš vprašal: Zakaj tal tukaj boljše ne

ra, obleko, obutev itd., treba pa je skrbeti tudi za prehrano svojcev in poslov, če jih ima. To vse stane denar in ravno tega primanjkuje vobče povsod. Res bridke čase doživljamo. Pa hvala Bogu bo letos na našem Pohorju še precej dobra letina. Seno in otavo smo večinoma že pospravili, le vreme je večkrat nagajalo. Josegli smo pa bogat pridelek. Tudi ostali poljski prideški, kakor rano žito, koruza itd., nas zadovoljujejo. Le krompirja bo manj kot drugo leto. Vsled neprestanih nalivov v mesecu avgustu je pričel močno gniti v zemlji; trpi pa tudi zelo na drugih škodljivcih, kakor so miši in črvi majskega hrošča, ki mu prizadevajo občutno škodo, tako da bo letina pri krompirju bolj siaba. Izvanredno dobro je pa letos obrodilo sadje pri nas, zlasti hruške in jabolka. Domače pijače torej ne bo primanjkovalo. Dragega vina si itak ne moremo privoščiti, vsaj stane po naših gostilnah 12 do 14 Din liter in je vrh tega ponekod kislica, da se je Bog usmilil. — Ker je pri lesu zaslužek zelo pičel in je večina lesnih delavcev brez dela, si pomagajo naši kočarji in oferji kakor druga leta tudi letos z nabiranjem raznih gozdnih sadežev, v prvi vrsti gob, katere rastejo v večjih množinah po planinskem svetu našega Pohorja. Kupčija s suhimi gobami je letos pri nas močno razvita ter donša lepe denarce našemu po krizi hudo prizadetemu prebivalstvu. Išče in kupuje se pa samo lepo in belo posušeno blago in se drugače blago le težko spravi v denar. Ker plačujejo letos veletrgovci v Ljubljani prav lepo blago od 25 do 30 Din za 1 kg, postavljeno v Ljubljano, se plačujejo pri nas suhe gobe od 20 do 25 Din za 1 kg. — Slednjič vam še sporočam, da je te dni smrtno ponesrečil 67letni posestnik Pavel Špegel iz občine Brezen. Ko je gnil svojo živino na napajališče, mu je nenadoma na cesti spodrsnilo. Padel je v cestni jarek ter si pri padcu zlomil hrbtenico. Novi vitanjski reševalni avto ga je sicer prepeljal v celjsko bolnišnico, a je podlegel kmalu nato težki poškodbi. Mrtvo truplo ponesrečenca so pripeljali iz Celja na lastnikov dom ter ga pokopali na vitanjskem pokopališču. Naj v miru počiva!

Št. Janž pri Velenju. V spomin 1900letnice presv. Evharistije se je vršila pri nas že dru-

ga evharistična tridnevica in sicer od 21. do 23. septembra ob priliki celodnevnega češčenja. Vodil jo je domači g. župnik s pomočjo šentjoškega g. župnika Miloša Čarf. Zjutraj je bila vsakokrat ali zborna maša s petjem, ali pa maša s skupnimi molitvami in ljudskim petjem, nagovor in skupno obhajilo deklet, otrok, žen, mož in fantov. Ob 10. uri je bila slovesna sv. maša, soboto in nedeljo tudi s pridigo. Soboto popoldne je bila kvaterna molitvena ura, nedeljo pa nagovori pri sprejemu v tretji red in pri polaganju redovnih obljub. Vsak večer so bile večernice in spovedovanje, obhajil je bilo približno 1000. Procesijski za svetoletne odpustke je bilo 17 in so se jih udeležili večinoma vsi župljani, zlasti še zadnje, ki je bila najlepša in je tudi zaključila vso lepo in uspešno tridnevico. Vršila se je nedeljo zvečer po slovesnih večernicah z Najsvetejšim in lučkami. Bila je tako dolga, da v Št. Janžu tudi na Telovo ali ob misijonu ni bilo take. Posebno hvalevredna je

bila dolga vrsta moških. In vsak z lučko v roki. Vse je bilo razsvetljeno: cerkev, stolp, okna hiš in kapele, mimo katerih je šla procesija; še grobovi. Petje evharističnih pesmi se je menjavalo z glasno molitvijo; tudi ljudsko petje med mašami je bilo mogočno, zlasti pa ob sklepu pri litanijah, zahvalni in blagoslovni pesmi ter ob molitvi angelskega pozdravljenja, ko je dobila pesem ob splošnem navdušenju svoj višek ter zaorila kakor orkan. Vsa tridnevica je pokazala, kako časti in ljubi verni Šentjanžan svojega velikega Boga v mali hostiji; prišli so tudi taki, ki jih že leta in leta ni bilo. Bil je evharistični kongres v malem. (Evharističnega kongresa v Mariboru se je udeležilo 25 župljanov.) Vsa župnija je sebe in vso domovino posvetila Kristusu Kralju. Prava katoliška akcija, ki je s pomočjo presv. Evharistije zajela domala vse duše. Po tej poti naprej in navzgor!

Št. Janž pri Velenju. Z romarji ljubljanskega »Varstva« je v dnevih 8. in 9. septembra

Na letališču v Varšavi se je dvignilo dne 23. septembra v zrak 17 balonov.

izrabljajo in ne pripeljejo na lice mesta strojev, ki bi opravljali posel hitreje in natančneje? Na to vprašanje priprosti Brazilijanec ne zna odgovora. Izkušeni iskalci dijamantov trdijo, da gre pri doseganju najbolj priprostem načinu pridobivanja dijamantov 20 odstotkov dragocenih kamenčkov v zgubo.

Vrednost in izkupiček za dijamante sta zelo različna ter se neprestano menjavata. Da gre skakanje v dijamantnih cenah vedno le na škodo delavske reve, je povsem razumljivo.

Po barvi so dijamanti beli, zeleni, modri in roza. Manj vredni so sivkasti ter rumeni.

Hlastanje po dijamantnem premoženju se navadno ne veseli pravega teka. Izkupiček za prodane dijamante nima obstanka v žepu. Kjer se zbere ob reki po 1000 iskalcev, tjakaj se natepejo tudi kavarnarji, krčmarji, igralci na karte ter vse polno sumljivih žensk. Rudar zaigra, zapije ali zapravi z ženskim spolom en dan in eno noč, četudi se je poprej krvavo trudil za denar z vsemi močmi po celi mesec in še več. Iskalcev, ki bi res obogateli z izkupičkom za dijamante, je presneto malo, ker so to lahkomišelniki in zapravljalni ljudje.

Zdravstveno stanje ob dijamantnih rekah po Braziliji raztresenih ljudi je pod ničlo. Skrajno škodljivo vplivata na človeško telo že vroče ter

mokro podnebje in nezadostna ter slaba prehrana. Premnogo iskalcev dijamantov postane žrtev jetike in spolnih bolezni.

Zdravljenje je otežkočeno. Po teh revnih naselbinah sploh ni zdravnikov. Če se pa kateri zadržuje v kakem manjšem mestecu ali selu, so njegove denarne zahteve tako visoke, da jih ne zmore oboleli iskalec.

Še eno gorje večkrat neusmiljeno zadene uboge iskalce dijamantov in to so tolovajske bande, ki se nazivajo: revolucionarji. Po več sto delamržežev, razbojnikov in sploh sumljivih ljudi se strne v eno družbo. Banditi so oboroženi z dobrimi puškami ter strojnicami. Podajo se v notrajnost dežele, kjer ropajo ter požigajo po farmah in plantažah, oznanjujoč nekako revolucijo proti obstoječi brazilijanski vladi, kar je pa seve samo krinka in povod za najbolj grozovita tolovajstva. Ko so enkrat opustošeni veleposestniki, se loti ta svojad iskalcev zlata in dijamantov. V dobro oboroženi premoči pobijejo rudarje in jim odvzamejo dragocene kamne ter zlata zrna. Če prodre enkrat v dijamantne divjine glas, da so blizu revolucionarji, se zbere ter združi vse, kar je za mirno življenje, in se poda v neizprosni boj z banditi. Take bitke končajo brez usmiljenja za ene ali druge, kdo je pač zmagovalec.

ima vodopad, ki se izliva iz višine 4 m v 40 m dolgi potok.

50 ton dijamantov na celem svetu.

Teža vseh dijamantov na svetu znaša 50 ton. Gre za dijamante, ki so brušeni, jih nosijo ženske krog yratu in v prstanih, so shranjeni po zakladnicah indijskih knezov, po blagajnah raznih bank in po skrinjicah bogatih zasebnikov. 50 ton dijamantov predstavlja lepo vrednost 3 milijone Din. Dijamantna industrija zaposluje pol milijona ljudi po dijamantnih jamah, 10 tisoč veletrgovcev z dijamanti in nad 100 tisoč draguljarjev.

(romanje je bilo preloženo) poromalo tudi predstojništvo tukajšnje dekliške Mar. družbe s svojim duhovnim voditeljem v slovenski Lurd, da se pokloni Brezmadežni in izprosi pri skupni Materi v nevarnih časih varstva Njej posvečenim otrokom ter obišče svoje po Zagrebu raztresene sestre in druga dekleta naše župnije. Lepo je bilo v Rajhenburgu in veselo svidenje v daljnem mestu. Prisiljene iti po svetu, jih kakor mora tlačiti bridko demotožje. Velemesto je kakor moloh, ki upropašča dekleta telesno in duševno; tudi naših se je že nekaj izgubilo. Zato velja dekletom svarilo: Če količkaj morete, ostanite doma! Dom je kakor zdravje, ki ga cenimo šele, ko ga izgubimo. Če pa mislite, da že morate v Zagreb, oskrbite si poprej službo v pisarni »Naš dom«, Bakačeva ulica 4. Ne hodite na slepo, ker dobrih služb je le težko dobiti. Ve pa, ki že imate dobre službe, svoje najboljše službe pri najboljši Gospej Mariji nikdar ne spremenite, da bo ostala stalna vez z domom in župnijo!

Mozirje. V nedeljo dne 16. septembra je bila žalna obletnica, odkar je za večno zapustil skrbni oče in vzoren gospodar Brinovčev po domače Hudobreznikovo družino na Brezju nad Mozirjem. Obenem se je to nedeljo popoldne na tem prijaznem in lepem hribu - vršila ganljiva slovesnost, ko se je posvetila družina presv. Srcu Jez. V ta namen si je dala nekaj korakov od hiše postaviti lepo kapelico s kipom Srca Jez. Kip je blagoslovil najprej v hiši domači g. župnik, ki je imel tudi krasen nagovor. Cerkevni pevci so nato zapeli pesem »Božje srce«. Po tej posvetitvi se je razvil lep spreved številne množice ljudi s kipom iz hiše proti kapeli. G. župnik in pevci so peli Litanijske Srca Jez., nato se je kip postavil v kapelo. Navzoči so bili ganjeni pri tej prisrčni slovesnosti. Kapelico je lepo poslikal slikar g. Dežman Ivan v Mozirju, krasen kip Srca Jez. 120 cm pa je izdelal akad. kipar Cesar Ivan v Mozirju. Bil je to dan, dan slovesnosti, ki ga sličnega mozirska fara že dolgo ni doživela. Želeli bi, da bi že enkrat prišel čas, ko bomo obhajali blagoslovitev kapele v središču trga, katera zgradišev se že obeta par let.

Iz zagrebške torbe. Trgatev je začela, ponekod pa že tudi davno končala. Samo ne v Za-

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« gretnice urejeno prebavo. Specialni zdravniki silnega slovesa spričujejo, da so z učinkom staro preizkušene »Franz Josefove« vode zadovoljni v vsakem oziru. »Franz Josefova« gretnica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

grebu, ker tu niti začela ni, niti končala ne bo. Saj veste, kakšne so tiste trgatve pri polnem litru in pri pečeni goski, ali pri ocvrti piški, ki so v jeseni »trgatev«, pozimi »Miklavžev večer« ali »maškerada«, pomladi in po leti pa je vsak večer lahko kak jubilej. To vse nima niti začetka niti konca. Meščan si poskuša ohraniti le »likof«, drugo ostane deželi. Pravijo, da bo vino dobro. To se bo pa še le videlo. Tudi dovolj ga bo, tako da ga bodo Zagorci še nosili po 3 Din liter čez celo Slemo, šest ur daleč v Zagreb, da bo za sol. — V nedeljo so se spet dali nogometaji v Zagreb. Spet so se vdarili ljubljanci in zagrebčani. Pa so rekli ljubljanci, da niso imeli sreče, zagrebčani pa so vriskali: Zmagali smo.

— In denar so začeli delati v Zagrebu. Toda grda smola je to. Vse je bilo pripravljeno, da bi bili prvi jurčki gotovi, pa so ostali sami jurji brez jurčkov. Niti enega še niso izdelali. Žalostno sedaj menijo: Denar je pa res hudičeva stvar! — V nedeljo smo šli malo pogledat, kaj je s Svetim Rokom. Res nam je težko, sedaj, ko nimamo nič svoje službe božje. Nekaj sto ljudi je prišlo, da vsaj vidijo, kaj in kako. Kakor Judje na razvalina jeruzalemskega templja. Pa smo zvedeli, da se prihodnjo nedeljo ne bo nič. Da bo v nedeljo dne 7. oktobra vsaj nekaj gotovega, in to predstava narodne igre »Naša kri« v Jeronimski dvorani popoldne ob štirih. Tam se bomo spet videli in se tudi kaj pogovorili. Tako bomo že v kratkem spet dočakali, da bo naše javno življenje prišlo v pravi tir.

„Slov. Gospodar“ stane:

celoletno Din 32.—

polletno Din 16.—

četrtletno Din 9.—

Oh, te tujke!

Dandanes učenjaški izrazi ne izzivajo več občudovanja tistih, ki jih izgovarjajo, marveč služijo le za to, da poslušavca naredijo še bolj neumnega. Če ti teče kri iz nosa, se temu pravi epis taksis; če te boli glava, moraš reči, da imaš cephalalgijo; če je odpovedal želodec in te boli po domače trebuh, potem moraš reči, da bolehaš za colibacilloso. To so mala zadoščenja za naše častihlepje, ki niso prav nič nevarna. Toda druga so. Tako se je zgodilo, da se je visok gospod z leskečim imenom po prekrokaní noči vračal v avtomobilu domov v svoj grad in je povozil mater štirih otrok. Mater je pustil mrtvo na cesti, sam pa je pobegnil po zajčevo in so ga orožniki dobili šele drugi dan, ko je ravno barval svoj krvoločni avto. Pred policijo se je ta junaški sin junaške družine opravičil, da je takrat, ko je povozil revno ženo, imel »mentalne konfuzije«, ki so bile posledice »etilitične intoksikacije«. Ali veste, kaj je to: etilitična intoksikacija? Posledica plinskega napada v svetovni vojni? Ne, slovar za tujke nam pove, da je to čisto normalna posledica celonočnega krokanja. Toda, ker je dotični gospod trpel le na »mentalnih konfuzijah« kot posledici »etilitične intoksikacije« in se ga »ni samo nasekal« in bil »pijan kot čik«, solze štirih otročičkov, ki so prišli ob svojo mater, niso tehtale toliko v tehtnici pravice.

★

Srečo je imel.

Neki budimpeštanski natakak z imenom Lajos Lukacs je imel pred kratkim izredno srečo. Lukacs je vršil svoje delo v neki kavarni, v kateri se shajajo sami umetniki, časnikarji in pisatelji. Mož je bil v del lepše dni, kajti pred leti je študiral umetnostno zgodovino in jezike, a je postal žrtev gospodarske krize. Nekega dne je prišel v

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Čipila

v Mariboru

Koroška c. 5

Cekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

Eno leto pred našim prihodom v Café so zmlatili združeni poljedelci in rudarji 200 glav broječo kompanijo revolucionarjev. Iz zasede premagane in zajete so pobili zmagovalci do zadnjega moža. Ujetnikov ti krvavi obračuni ne poznajo.

Čas odpočitka in priprave za prodiranje skozi pragozd smo uporabili, da smo se poučili o prilikah, ki nas čakajo v bližnji bodočnosti. Seznanili smo se nadalje prav kmalu pod našimi šotori s še hujšimi nadlogami nego so moskiti.

Neko noč je nekaj zagomazelo po celem mojem telesu, kakor bi me obdelavale tisočnoge živalice. Ves preplašen sem planil po koncu. Bleda mesečna svetloba je prodirala ob straneh v šotor. Ob svitu meseca sem prepoznal, da sem pokrit z majhnimi lazivci, ki me grizejo in njih ugrizi me skelijo po celem telesu, da sem skakal, kakor bi me ščipal z gorečimi kleščami. S par skoki sem dosegel ogenj na sredini šotora in pognal vanj z obema rokama suhega dračja. Z brisačo sem se pričel drgniti po rokah, otepati po nogah ter sem zapazil, da je postal naš šotor žrtev nočnega napada mravelj. Vsak ugriz teh majhnih, neznanih živalic povzroča radi kisline, katero spustijo v ranico, rdečkaste oteklino, ki skelijo liki žer-

javica po več ur. Moja spalna mreža in odeje so bile tako na debelo pokrite od mravelj, da se je zdelo, kakor bi hotele živalice odvreči ležišče. Po stenah šotora je tekalo na milijone golazni, ki je uničevala z neverjetno naglico vse, kar je tamkaj viselo.

Medtem so že bili tudi tovariši na nogah. Z združenimi močmi smo podkurili mogočen ogenj in pristavili velik žehar vode. Skušali smo pregnati z otrepanjem presnete zajedalce, a je bilo vse zastoj. Nočno obleko smo morali strgati z naših teles, na katera so silila z vso besnostjo vedno nova krdela. Z vrelo vodo smo pričeli polivati kupe valečih se mravelj. Svežega listja in dračja smo nametali na ogenj, da bi pregnali neustrašene vsiljivce z dimom, kar se pa ni obneslo. Dim je pregnal nas iz šotora, mravlje se zanj niti zmenile niso.

Preostanek noči smo morali prebiti zunaj na prostem brez ogrinjal ter obleke. Po šotoru so gospodarile uničevalno procesije mravelj do jutra, ko je nehal napad. Po svitu jutranje zarje smo videli, da nam je uničila nadloga šotor in vse, kar je bilo v njem, izvzemši kovinaste predmete. Šotor je bil preluknjan liki rešeto, istotako odeje, obleka, papir in sploh vse, kar je bilo le količkaj mehkejše ter manj odporno.

(Dalje sledi.)